EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

2. juuni 2005 *

Kohtuasjas C-174/04,

mille esemeks on EÜ artikli 226 alusel 13. aprillil 2004 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad E. Traversa ja C. Loggi, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Itaalia Vabariik, esindaja I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann (ettekandja), kohtunikud K. Lenaerts, N. Colneric, K. Schiemann ja E. Juhász,

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikku menetlust,

olles 3. märtsi 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavaldusega tuvastada, et 25. mai 2001. aasta dekreetseadusi (decreto-legge) nr 192 (*GURI* nr 120, 25.5.2001, lk 4), mis muudeti 20. juuli 2001. aasta seaduseks nr 301 pealkirjaga „Kiirmeetmed teatavate avaliku sektori teenuste liberaliseerimise ja erastamise protsessi tagamiseks" (legge

n° 301, recante Disposizioni urgenti per salvaguardare i processi di liberalizzazione e privatizzazione di specifici settori dei servizi pubblici) (*GURI*, nr 170, 24.7.2001, lk 4; edaspidi „dekreetseadus nr 192/2001") on vastuolus EÜ artikliga 56 osas, milles see dekreetseadus sätestab elektri- ja gaasisektoris tegutsevates äriühingutes üle 2% aktsiakapitali esindavatest aktsiatest tuleneva hääleõiguse automaatse peatamise.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

2 EÜ artikli 56 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel."

3 Nõukogu 24. juuni 1988. aasta direktiivi 88/361/EMÜ asutamislepingu artikli 67 rakendamise kohta (EÜT L 178, lk 5; ELT eriväljaanne 10/01, lk 10) I lisa sisaldab

selle direktiivi artiklis 1 osutatud kapitali liikumise nomenklatuuri (edaspidi „direktiivile 88/361 lisatud nomenklatuur"). See loetleb järgmised liikumised:

„I. Otseinvesteeringud [...]

1. Filiaali või ainult kapitali paigutanud isikule kuuluva ettevõtja asutamine ja laiendamine ning olemasolevate ettevõtjate täielik omandamine.

2. Osalemine uutes või olemasolevates ettevõtjates püsivate majandussidemete loomiseks või säilitamiseks.

[...]".

4 Direktiivi 88/361 I lisa lõpus asuvate selgitavate märkuste kohaselt on „otseinvesteeringud":

„Füüsiliste isikute või äri-, tööstus- ja finantsettevõtjate investeeringud, mille eesmärk on luua või säilitada püsivad ja otsesed sidemed kapitali paigutava isiku ja

sellise ettevõtja või ettevõtte vahel, kelle käsutusse kapital antakse majandustegevuseks. Seepärast tuleb kõnealust mõistet käsitleda kõige laiemas tähenduses.

[...].

Nomenklatuuri I jao punktis 2 nimetatud aktsiaseltsi staatusega ettevõtja puhul on otseinvesteeringute kujul osalemisega tegemist juhul, kui füüsilisele isikule või teisele ettevõtjale või omanikule kuuluv aktsiapakk võimaldab aktsionäril kooskõlas aktsiaseltse käsitlevate siseriiklike õigusaktidega või muudel alustel tõhusalt osaleda äriühingu juhtimises või selle kontrollimisel.

[...]"

5 Direktiivile 88/361 lisatud nomenklatuuris loetletakse ka järgmised liikumised:

„III. Tehingud tavaliselt kapitaliturul kaubeldavate väärtpaberitega [...]

[...]

A. Väärtpaberitehingud kapitaliturul

1. Börsil kaubeldavate omamaiste väärtpaberite omandamine mitteresidentide poolt [...]

[...]

3. Selliste omamaiste väärtpaberite omandamine mitteresidentide poolt, millega börsil ei kaubelda [...]

[...]"

Siseriiklik õigus

6 Dekreetseaduse nr 192/2001 artikli 1 esimene ja teine lõik sätestavad:

„Kuni ajani, mil elektri- ja gaasisektori turg Euroopa Liidus on täielikult konkurentsile avatud ja arvestades nendes sektorites liberaliseerimise ja erastamise protsessi tagamise vajadust, toimub 16. märtsi 1999. aasta seadusandlikus dekreedis nr 79 elektrienergia kohta ja 23. mai 2000. aasta seadusandlikus dekreedis nr 164 maagaasi siseturu kohta sätestatud lubade või kontsessiooni andmine või

võõrandamine teises lõigus sätestatud tingimustel, kui tegemist on otseselt või kaudselt riigi või teiste avaliku võimu kandjate poolt kontrollitavate, siseriiklikul turul turgu valitsevat seisundit omavate ja reguleeritud finantsturgudel noteerimata juriidiliste isikutega, kes otseselt, kaudselt või kolmandate isikute vahendusel, sh kindla tähtaja möödumisel või muu tulevikus toimuva avaliku pakkumise kaudu omandavad üle 2% osaluse selliste äriühingute aktsiakapitalis, kes tegutsevad nimetatud valdkonnas ise või kontrollitud või seotud äriühingute kaudu. 2% ülempiir kohaldub nii juriidilisele isikule kui ka kontsernile, millesse ta kuulub: kontrollivale juriidilisele isikule — isegi juhul, kui viimase õiguslik vorm ei ole äriühing —, kontrollitavatele äriühingutele ja ühiskontrolli all olevatele äriühingutele ning omavahel seotud äriühingutele. Samuti kohaldub see ülempiir juriidilistele isikutele, kes on otseselt või kaudselt, sh kontrollitavate või seotud äriühingute või usaldusühingute või kolmandate isiku kaudu, koos või ilma kolmandate isikuteta, hääleõiguse kasutamise kohta käivate või aktsionäride vaheliste kokkulepete poolteks.

Esimeses lõigus sätestatud ülempiiri ületamisel peatub alates esimeses lõigus sätestatud lubade või kontsessiooni andmisest või võõrandamisest automaatselt seda piiri ületavate aktsiatega esindatud hääleõigus ning nendest aktsiatest tulenevat hääleõigust ei arvestata juhtimisorgani koosoleku otsustusvõimelisuse kindlaksmääramisel. Samuti ei saa kasutada kindla tähtajaga või tähtajata tulevikus tekkivaid omandamis- või märkimisõigusi."

Kohtueelne menetlus

7 23. oktoobri 2002. aasta kirjaga teavitas komisjon Itaalia valitsust sellest, et ta leiab, et dekreetseadus nr 192/2001 on vastuolus asutamislepingu kapitali vaba liikumise sätetega, kuna see näeb elektri- ja gaasisektoris tegutsevates ettevõtjates üle 2% osalusest tuleneva hääleõiguse peatamise, kui selle osaluse omandab riigi osalusega

äriühing. Komisjon andis Itaalia valitsusele võimaluse esitada kahe kuu jooksul oma seisukoht.

8 Itaalia valitsus vastas, et kuigi dekreetseadus nr 192/2001 kujutab endast kapitali vaba liikumise piirangut, on see ainus vahend, mille abil saab Itaalia turgu kaitsta vaba konkurentsi põhimõtete vastaste investeerimisviiside eest.

9 Kuna komisjon pidas Itaalia seisukohta sellise regulatsiooni õigustamiseks ebapiisavaks, saatis komisjon 11. juulil 2003 Itaalia Vabariigile põhjendatud arvamuse, kutsudes teda sellest kinni pidama kahe kuu jooksul.

10 Kuna Itaalia valitsus põhjendatud arvamusele ei vastanud, otsustas komisjon esitada Euroopa Kohtule käesoleva hagi.

Hagi

Poolte argumendid

11 Komisjon väidab, toetudes Euroopa Kohtu 4. juuni 2002. aasta otsusele kohtuasjas C-367/98: komisjon *v.* Portugal (EKL 2002, lk I-4731), 4. juuni 2002. aasta

otsusele kohtuasjas C-483/99: komisjon *v.* Prantsusmaa (EKL 2002, lk I-4781), 4. juuni 2002. aasta otsusele kohtuasjas C-503/99: komisjon *v.* Belgia (EKL 2002, lk I-4809), 13. mai 2003. aasta otsusele kohtuasjas C-463/00: komisjon *v.* Hispaania (EKL 2003, lk I-4581) ja 13. mai 2003. aasta otsusele kohtuasjas C-98/01: komisjon *v.* Ühendkuningriik (EKL 2003, lk I-4641), et dekreetseadus nr 192/2001 kehtestab teatud investorite kategooria poolt tehtud investeeringute suhtes erineva ja piirava kohtlemise ja seega takistab kapitali vaba liikumist ühenduses. Selle regulatsiooni tagajärjeks võib olla, et elektri- ja gaasisektoris tegutsevates äriühingutes osaluse omandamisest potentsiaalselt huvitatud teise liikmesriigi riigi osalusega äriühingud loobuvad nimetatud osaluse omandamisest, kuna neil oleks võimatu osaleda nende äriühingute otsuste tegemisel vastavalt oma huvidele ja mõjutada nende juhtimist.

12 EÜ artiklis 56 ei tehta vahet diskrimineerivate ja mittediskrimineerivate meetmete ega riigi osalusega äriühingute ega erakapitalil põhinevate äriühingute vahel. Kuigi nimetatud artiklis ei defineerita mõistet „kapitali liikumine", kuuluvad piiriülesed otseinvesteeringud selle mõiste alla direktiivile 88/361 lisatud nomenklatuuri kohaselt. Selliseid investeeringuid iseloomustab eriti võimalus tõhusalt osaleda äriühingu juhtimises või selle kontrollimisel. Nii osaluse omandamine kui kogu ulatuses sellest osalusest tuleneva hääleõiguse kasutamine on seega „kapitali liikumise" mõistega kaetud.

13 Itaalia valitsus palub jätta hagi rahuldamata.

14 Dekreetseadus nr 192/2001 ei kehtesta diskrimineerivat kohtlemist. See puudutab osaluse omandamist nii Itaalia riigi osalusega äriühingute kui ka teiste liikmesriikide riigi osalusega äriühingute poolt.

15 Muu hulgas ei mõjuta hääleõiguse piiramine kapitali vaba liikumist igas olukorras. Itaalia valitsus toob näiteks välja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. mai 2001. aasta

direktiivi 2001/34/EÜ, mis käsitleb väärtpaberite ametlikku noteerimist väärtpaberibörsil ja nende väärtpaberite kohta avaldatavat teavet (EÜT L 184, lk 1; ELT eriväljaanne 06/04, lk 24), artiklid 85–97, ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ (ELT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 06/03, lk 272), artikli 10, mis rakendasid otse EÜ artiklit 56. Need sätted, mis lubavad ka hääleõiguse piiramist, et vältida aktsiakapitali investeerimise muutumist tõhusaks äriühingu kontrollimise ja juhtimise viisiks, ei ole iseenesest kapitali vaba liikumise põhimõttega vastuolus.

16 Dekreetseadus nr 192/2001 on kapitali vaba liikumisega kooskõlas eelkõige seetõttu, et selle eesmärk on komisjoni 13. märtsi 2001. aasta teatises pealkirjaga „Energia siseturu väljakujundamine" (KOM(2001) 125, lõplik) toodud ühenduse eesmärkide täitmine ja seda eriti sellise konkurentsi kahjustava mõju piiramise osas, mis võib turgu valitsevat seisundit omavatel ja elektri- ja gaasisektoris tegutsevaid ettevõtjaid kontrollivatel riigi osalusega äriühingutel vastavatele turgudele olla.

17 On tõsi, et ühenduse õigusaktide tõttu, eriti seoses Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiviga 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta (EÜT 1997, L 27, lk 20; ELT eriväljaanne 12/02, lk 3) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiiviga 98/30/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta (EÜT L 204, lk 1; ELT eriväljaanne 12/02, lk 28) on viimaste aastate jooksul liikmesriikide elektri- ja gaasisektori turgude avanemise osas toimunud märkimisväärne areng.

18 Nende direktiivide liikmesriikide siseriiklikusse õiguskorda ülevõtmine tõi siiski kaasa erinevate siseriiklike turgude ebaühtlase avanemise. Mõned liikmesriigid

otsustasid oma turu avada rohkem, kui direktiivides nõutud, teised otsustasid turu avada täpselt direktiivides sätestatud määral. Ühenduse tasemel võetud meetmed sellise ebavõrdsuse kõrvaldamiseks on siiski osutunud ebapiisavaks. Seega ei ole mitte ainult ühenduse institutsioonide, vaid ka liikmesriikide ülesandeks võidelda asjaomase turu konkurentsipõhise struktuuri ebaühtluse ja võimalikust kuritarvitamisest tulenevate konkurentsi moonutuste vastu.

19 Seega oli dekreetseaduse nr 192/2001 näol tegemist ainsa vahendiga, mille abil sai Itaalia turgu kaitsta konkurentsi kahjustava spekuleerimise eest teistes liikmesriikides samal alal tegutsevate riigi osalusega äriühingute poolt, kellel olid nende siseriiklikest õigusnormidest tulenevad soodustused.

20 Käesolevas asjas esitatud küsimus erineb eespool nimetatud kohtuotsustes komisjon *v.* Portugal, komisjon *v.* Prantsusmaa, komisjon *v.* Belgia, komisjon *v.* Hispaania ja komisjon *v.* Ühendkuningriik esitatust. Kõigis nendes kohtuasjades oli tegemist vaidlustatud siseriiklike meetmetega, mille eesmärk oli riigi mõju säilitamine ja liberaliseerimise takistamine. Dekreetseaduse nr 192/2001 eesmärk, osas, mis puudutab ainult riigi osalusega äriühinguid, on vastupidi riigi mõju välistamine. Seega ei saa eespool nimetatud kohtuotsustes toodud kriteeriume käesolevale asjale kohaldada.

21 Nimetatud dekreetseadusel on muu hulgas ka ajutine iseloom. See kohaldub seni, kuni elektri- ja gaasisektori siseturg on täielikult liberaliseeritud.

22 Kuna dekreetseadus puudutab ainult riigi osalusega äriühinguid, kes omavad siseriiklikul turul turgu valitsevat seisundit, piirdub see vältimatult vajalike ja proportsionaalsete meetmete kehtestamisega.

23 Komisjoni arvates ei ole ükski nendest argumentidest asjakohane.

24 Liikmesriikidel ei ole selles valdkonnas õigust ühenduse pädevuse alasse tungida. Asjaomaste ühenduse sätete nõuetekohase kohaldamise ja vaba konkurentsi võimalike rikkumiste takistamine on komisjoni kui asutamislepingute järelevalvaja ja mitte valitsuste ülesandeks. Teatud liikmesriikide poolt oma turul moonutuste vältimise ettekäändel ühepoolselt võetud meetmed toovad tegelikult kaasa konkurentsi moonutamise kogu ühenduse turul ning seda ei saa aktsepteerida. Käesolevas asjas vaatluse all olevatel siseriiklikel meetmetel on puhtalt kaitsemeetmete iseloom.

25 Muu hulgas ei saa väita, et ühenduse õigusnormid on ebapiisavad. Neid õigusnorme tugevdati hiljuti mitmete meetmetega, täpsemalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiviga 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ (ELT L 176, lk 37, ELT eriväljaanne 12/06, lk 211), ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiviga 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ning direktiivi 98/30/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 176, lk 57, ELT eriväljaanne 12/02, lk 230).

Euroopa Kohtu hinnang

26 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et EÜ artikli 56 lõikega 1 rakendatakse kapitali vaba liikumine liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel. Sellel eesmärgil sätestab asutamislepingu peatükk pealkirjaga „Kapital ja maksed", et keelatud on kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.

27 Kuigi asutamisleping ei defineeri kapitali liikumise ja maksete mõisteid, on selge, et direktiiv 88/361 koos sellele lisatud nomenklatuuriga on kapitali liikumise mõiste defineerimisel soovituslik (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* Ühendkuningriik, punkt 39, ja 16. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas C-222/97: Trummer ja Mayer, EKL 1999, lk I-1661, punktid 20 ja 21).

28 Direktiivile lisatud nomenklatuuri rubriigid I ja III ning selle selgitavad märkused annavad mõista, et otseinvesteering ettevõtja aktsiakapitalis osaluse ning kapitaliturul kaubeldavate väärtpaberite omandamise kaudu kujutavad endast kapitali liikumist EÜ artikli 56 mõttes. Nimetatud selgitavate märkuste kohaselt on otseinvesteeringule iseloomulik võimalus tõhusalt osaleda äriühingu juhtimises või selle kontrollimisel.

29 Nende kaalutluste valguses tuleb uurida, kas dekreetseadus nr 192/2001, mis näeb ette elektri- ja gaasisektoris tegutsevates äriühingutes üle 2% aktsiakapitali esindavast osalusest tuleneva hääleõiguse automaatse peatamise juhul, kui selline osalus omandati reguleeritud finantsturgudel noteerimata ja siseriiklikul turul turgu

valitsevat seisundit omavate riigi osalusega äriühingute poolt, kujutab endast liikmesriikide vahelise kapitali liikumise piirangut.

30 Selles osas tuleb tõdeda, et nimetatud dekreedis sätestatud hääleõiguse peatamine välistab viidatud kategooriasse kuuluvate riigi osalusega äriühingute jaoks võimaluse tõhusalt osaleda elektri- ja gaasiturul tegutsevate Itaalia äriühingute juhtimises või nende kontrollimisel. Kuna dekreetseaduse nr 192/2001 eesmärk on välistada „teistes liikmesriikides samal alal tegutsevate riigi osalusega äriühingute konkurentsi kahjustav spekuleerimine", on tulemuseks see, et teistes liikmesriikides asutatud riigi osalusega äriühingud loobuvad aktsiate omandamisest energiasektoris tegutsevates Itaalia äriühingutes.

31 Eeltoodust tuleneb, et dekreetseaduses nr 192/2001 sätestatud hääleõiguse peatamine kujutab endast kapitali vaba liikumise piirangut, mis on EÜ artikliga 56 põhimõtteliselt keelatud.

32 Sellist seisukohta ei muuda asjaolu, et asjaomased õigusnormid puudutavad ainult üht kategooriat riigi osalusega äriühinguid — neid, kes omavad siseriiklikul turul turgu valitsevat seisundit. Kapitali vaba liikumise kohta käivad asutamislepingu sätted ei tee vahet erakapitalil põhinevatel äriühingutel ega riigi osalusega äriühingutel, ega turgu valitsevat seisundit omavatel ega seda seisundit mitte-omavatel ettevõtjatel.

33 Samuti ei saa Itaalia valitsus väita, et kuna direktiivi 2004/39 sätted, mis näevad teatud tingimuste esinemisel ette teatud aktsiatega seotud hääleõiguse piiramise, on

kooskõlas asutamislepingu kapitali vaba liikumise sätetega, on seda ka dekreetseadus 192/2001. Direktiiv 2004/39, mis võeti vastu asutamisvabaduse ja mitte EÜ artikli 56 raames, nagu seda väidab Itaalia valitsus, käib erineva ja täiesti erilise olukorra, nimelt väärtpaberite ametliku noteerimise kohta väärtpaberibörsil. Selles sätestatud hääleõiguse piirangud on kehtestatud vaid karistusena õigusnormide rikkumise eest. Erinevalt dekreetseadusest nr 192/2001 ei ole need piirangud sellise iseloomuga, et teiste liikmesriikide äriühingud loobuksid teatud siseriiklikesse ettevõtjatesse investeerimisest. Muu hulgas, mis puudutab direktiivi 2001/34 artikleid 85–97, siis need näevad ette vaid väärtpaberibörsil noteeritud äriühingus olulise osaluse omandamisest või võõrandamisest teatamise kohustuse ja liikmesriikide kohustuse määrata vastava rikkumise eest kohaldatav karistus. Meetmed, mida liikmesriigid on selleks võtnud, on käesolevas asjas asjakohatud.

34 Veel tuleb uurida, kas kapitali vaba liikumise piirangut saab pidada asutamislepingu sätete kohaselt põhjendatuks.

35 Siinkohal tuleb meelde tuletada, et kapitali vaba liikumist, mis on asutamislepingu aluspõhimõte, saab siseriiklike õigusnormidega piirata ainult siis, kui need on põhjendatud EÜ artikli 58 lõikes 1 toodud põhjendustel või põhjendatud avaliku huvi tõttu. Selleks et siseriiklikku õigust saaks pidada põhjendatuks, peab see olema sobiv ka selles sätestatud eesmärgi saavutamiseks ning õigusnorm ei tohi minna kaugemale, kui selle eesmärkide saavutamiseks on vajalik, olles kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* Belgia, punkt 45, ja 7. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-319/02: Manninen, EKL 2004, lk I-7498, punkt 29).

36 Itaalia valitsus väidab, et liberaliseerimise ja erastamise protsessi kaudu avati Itaalia energiaturg konkurentsile. Dekreetseaduse nr 192/2001 eesmärk on turul mõistlike ja võrdväärsete konkurentsitingimuste kindlustamine. See võimaldab Euroopa energiasektori tegeliku liberaliseerimise ootuses kaitsta Itaalia turgu teistes liikmesriikides samal alal tegutsevate nende riigi osalusega äriühingute konkurentsi kahjustava spekuleerimise eest, kellel on siseriiklikest õigusnormidest tulenevad soodustused, mis annavad neile eelistatud seisundi. Selliste riigi osalusega äriühingute poolt kontrolli saavutamine Itaalia elektri- ja gaasiturul tegutsevate ettevõtjate üle võib nullida Itaalia ametiasutuste tehtud pingutused avada energiasektor konkurentsile.

37 Selles osas, nagu Euroopa Kohus on juba leidnud, ei ole asjaomase turu konkurentsipõhise struktuuri üldise tugevdamise huvi piisav, et õigustada piirangute kehtestamist kapitali vabale liikumisele (vt eespool viidatud kohtuotsus komisjon *v.* Portugal, punkt 52).

38 Igal juhul tuleb kohaldada nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (ELT L 24, lk 1; ELT eriväljaanne 08/03, lk 40) sätteid. Siinkohal tuleb meenutada, et asjaomased siseriiklikud õigusnormid kehtivad ainult riigi osalusega äriühingute suhtes, kes juba omavad siseriiklikul turul turgu valitsevat seisundit. Määruse nr 139/2004 artikli 2 lõike 3 kohaselt keelab komisjon ühenduse seisukohalt olulised koondumised, mis takistaks märkimisväärselt konkurentsi ühisturul või selle olulises osas „eelkõige [saavutatud] turgu valitseva seisundi [...] tugevdamise kaudu".

39 Itaalia valitsus viitab ka Itaalia territooriumi energiaga varustamise tagamise vajadusele.

40 Isegi kui teatud tingimustel võib energiaga varustamise tagamise vajadus õigustada asutamislepingu põhivabaduste piiranguid (vt 10. juuli 1984. aasta otsus kohtuasjas 72/83: Campus Oil jt, EKL 1984, lk 2727, punktid 34 ja 35, ja eespool kohtuotsus komisjon *v.* Belgia, punkt 46), ei ole Itaalia valitsus näidanud, kuidas hääleõiguse piiramine, mis puudutab ainult teatud konkreetset riigi osalusega äriühingute kategooriat, on asjaomase eesmärgi saavutamiseks vajalik. Eriti ei selgita ta aga põhjust, miks on asjaomaste ettevõtjate poolt Itaalia turul elektri ja gaasi piisava ja katkematu varustamise tagamiseks vajalik, et Itaalia energiasektoris tegutsevate ettevõtjate aktsiad oleksid eraõiguslike aktsionäride või reguleeritud finantsturgudel noteeritud avalik-õiguslike aktsionäride omand.

41 Sellest tuleneb, et Itaalia valitsus ei ole suutnud tõendada, et dekreetseadus nr 192/2001 on riigisiseseks energiaga varustamiseks vältimatult vajalik.

42 Seega tuleb tuvastada, et kuna Itaalia Vabariik jättis jõusse dekreetseaduse nr 192/2001, mis sätestab elektri- ja gaasisektoris tegutsevates äriühingutes üle 2% aktsiakapitali esindavast osalusest tuleneva hääleõiguse automaatse peatamise juhul, kui selline osalus omandati reguleeritud finantsturgudel noteerimata ja siseriiklikul turul turgu valitsevat seisundit omavate riigi osalusega äriühingute poolt, siis on Itaalia Vabariik rikkunud EÜ artiklist 56 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

43 Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Itaalia Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Kuna Itaalia Vabariik jättis jõusse 25. mai 2001. aasta dekreetseaduse (decreto-legge) nr 192, mis muudeti 20. juuli 2001. aasta seaduseks nr 301, mis sisaldab kiirmeetmeid teatavate avaliku sektori teenuste liberaliseerimis- ja erastamisprotsessi tagamiseks (legge n°301, recante disposizioni urgenti per salvaguardare i processi di liberalizzazione e privatizzazione di specifici settori dei servizi pubblici) ning mis sätestab elektri- ja gaasisektoris tegutsevates äriühingutes üle 2% aktsiakapitali esindavast osalusest tuleneva hääleõiguse automaatse peatamise juhul, kui selline osalus omandati reguleeritud finantsturgudel noteerimata ja siseriiklikul turul turgu valitsevat seisundit omavate riigi osalusega äriühingute poolt, siis on Itaalia Vabariik rikkunud EÜ artiklist 56 tulenevaid kohustusi.**

2. **Mõista kohtukulud välja Itaalia Vabariigilt.**

Allkirjad